

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף מ

ההוא ליפתא: מעשה בגוי שהביא לפת למכירה ביו"ט. ויש כאן כמה נידונים: א. מלאכה שנעשתה ע"י גוי בשביל ישראל אסור לו להנות ממנה עד מוצאי יו"ט בכדי שיעשו. וא"כ האם הלפת נקצרה ביו"ט עבור ישראל? או האם הביאו אותה מחוץ לתחום בשביל ישראל? ב. גם אם הלפת נקצרה עבור גוי ביו"ט, עדיין אסורה בטלטול משום מוקצה, מכיון שהיתה מחוברת לקרקע בתחילת היום טוב.

רבא התיר את הלפת מכיון שראה שהיא כבר כמושה ומתחילה להתייבש, וא"כ בודאי לא נקטפה היום. ולענין ההבאה מחוץ לתחום, הרי הם מביאים אותם על דעת למכור לגויים. עד שהוא ראה שהנכרים מרבים להביא בשביל למכור לישראל, ואסר.

הנהו בני גננא: מעשה באנשים שמלאכתם להכין חופות נישואין עם הדסים, ונכרים קצצו עבורם את ההדסים ביו"ט שני של גלויות. כאן ודאי אסור להם להנות מההדסים ביו"ט, ולכאורה הם צריכים להמתין במוצאי יו"ט בכדי שיעשו, אבל רבינא התיר להם לערב מיד להריח בהדסים.

טעם הדבר, מכיון שכיום אנו בקיאים בקביעות החודשים ויודעים שהיום טוב הראשון הוא העיקר, ורק ממשיכים לשמור על יו"ט מתקנת חכמים (שמא ישכחו את החשבון). ולכן היקל רבינא שלא צריך להמתין ביו"ט שני בכדי שיעשו. למסקנת הסוגיא רבא סובר שגם ביו"ט שני צריך להמתין בכדי שיעשו, בכדי שלא יבואו לזלזל ביו"ט שני של גלויות (עיין רש"י לט: ד"ה פסק).

מהו להזכיר של ר"ח בראש-השנה: ראש השנה מלבד שהוא חג בפני עצמו, הוא גם ראש חודש תשרי. הגמרא מסתפקת האם מזכירים בתפילה את היום רק בראש השנה (אנו מזכירים בתפילה: "ותתן לנו.. את יום הזיכרון הזה", וכן בחתימת הברכה), או גם בראש חודש?

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

צדדי הספק: בקרבנות המוספים של היום יש גם קרבנות לראש השנה וגם קרבנות לראש חודש, משמע שיש כאן שני דברים שונים. מאידך, גם ראש השנה וגם ר"ח מוגדרים בתורה כיום שיש בו 'זכרון' (בר"ה 'זכרון תרועה', ובר"ח 'והיו לכם לזיכרון'), וא"כ אין צורך להזכיר את ר"ח בנפרד מכיון שהוא כלול כבר בזיכרון של ר"ה שעניינם אחד.

למסקנת הסוגיא (בעמוד ב') זכרון אחד עולה לכאן ולכאן.

רבי דוסא אומר: רבי דוסא במשנה סובר: א. שצריך להזכיר בתפילת ר"ה גם את ר"ח. ב. שצריך להתנות (= ביום הראשון ולומר 'אם היום אם למחר', ולמחרת 'אם היום אם אמש') מכיון שרק יום אחד הוא ר"ה באופן ודאי, והשני נוהגים בו יו"ט מספק. חכמים חולקים עליו.

הגמרא דנה האם חכמים חולקים עליו על עצם כך שלא צריך להזכיר את ר"ח בתפילה, או שהם חולקים רק על כך שצריך להתנות על ר"ח בתפילה.

צריכא: לגבי הזכרת ר"ח על תנאי בתפילת ר"ה, יש חשש שבעקבות כך יבואו אנשים לזלזל בקדושת היו"ט של ר"ה ויעשו בהם מלאכה, אך בסתם ר"ח במשך השנה אין חשש אם יזכיר את ר"ח בתפילה על תנאי (למי שגר רחוק מבית-דין שבירושלים ואינו נודע האם החודש חסר או מלא) כיון שהוא מותר במלאכה.

ר"ה שחל להיות בשבת: בית שמאי סוברים שיש ברכה מיוחדת לשבת, מלבד תשע הברכות של ר"ה (= שלוש ראשונות ושלוש אחרונות, מלכויות-שכולל בתוכה את קדושת היום ר"ה, זכרונות, ושופרות), ואילו ב"ה סוברים שכולל את שבת בברכת מלכויות עם קדושת היום.

מדוע בית שמאי לא הוסיפו ברכה לר"ח בר"ה, כמו שהוסיפו לשבת (= כשחל ר"ה בשבת)? האם בגלל שר"ח כל השנה אין לו ברכה מיוחדת, שהרי בחול הוא כלול בברכת ה'עבודה' (ובשבת הוא אמור להיות כלול בברכת קדושת היום), א"כ גם בר"ה

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

הוא נכלל עם קדושת היום. אבל ר"ה עצמו שאם היה חל בחול היתה לו ברכה לעצמו כשאר המועדים, כשחל בשבת יש לו ברכה לעצמו מלבד הברכה של שבת.

וכולל עצמו תנאי: נחלקו התנאים בר"ח שחל בשבת או שבת חול-המועד, האם מזכירים בערבית שחרית ומנחה את ר"ח או את החג בברכת 'העבודה' דהיינו ב'יעלה ויבוא', או שאומרים ברכה מיוחדת שמתחילים בה בשבת ומסיימים בשבת וכוללים את המועד באמצע? (לגבי מוסף, לכו"ע ישנה ברכה מיוחדת שמתחילה ומסיימת בשבת וכוללים בה את המועד).

מהו לומר 'זמן' בראש השנה: האם מברכים ברכת שהחיינו על ראש השנה כמו בשאר הרגלים?

צדדי הספק: האם כיון שיו"ט ר"ה מגיע מזמן לזמן, מברכים עליו וכמו שמברכים על פרי חדש. או שדווקא על שלושה רגלים מברכים ולא על שאר הימים טובים? יש לציין שהספק הוא האם **חייבים** לברך, אבל ודאי שיכולים לברך, כמו שעל פרי חדש אין חובה לברך אבל יש מצוה לברך.

רבי יהושע אומר שבעה: הגמרא מסתפקת בדעת ר' יהושע האם הכוונה שבכל ימי המועדים מברכים שהחיינו (= וכלומר שבכל יום מימי סוכות או פסח צריך לברך אם עדיין לא בירך), או שהכוונה שבכל ימי המועדים מברכים 'מקדש ישראל והזמנים'?

יום הכיפורים היכי עביד: איך ביום הכיפורים יברך על כוס יין שהחיינו, הרי אם יעשה זאת - כמובן בערב יום כיפור סמוך לזמן התקדש החג - הרי בעצם זה שיברך על היום שהחיינו יקבל עליו את היום, ולא יוכל אח"כ לשנות את היין?

וכמו המעשה שקרה עם רב, שפעם אחת היה יום שישי מעונן וקיבל עליו רב את השבת. לאחר מכן נתפזרו העננים והתברר שעדיין לא נכנסה שבת, ואמר לו רב ירמיה בר אבא שהוא צריך להיבדל ולא לעשות מלאכה מכיון שכבר קיבל עליו שבת.